

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU – 4101-02-03/2014

P/14/090

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/14/090 – Organizacja i finansowanie przejść granicznych na terenie województwa lubelskiego.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Kontroler Wojciech Niemyski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87602 z dnia 12 marca 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Urząd Celny w Białej Podlaskiej (dalej: „Urząd” lub „UC”), ul. Celników Polskich 23, 21-500 Biała Podlaska.

Kierownik jednostki kontrolowanej Jarosław Zozuła, Naczelnik UC.

(dowód: akta kontroli str. 3)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność Urzędu w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W latach 2011-2013 Urząd prawidłowo planował potrzeby w zakresie infrastruktury, wyposażenia, urządzeń i sprzętu kontrolnego do prowadzenia kontroli na przejściach granicznych. Potrzeby te były precyzyjnie formułowane i przekazywane do Izby Celnej w Białej Podlaskiej (dalej: „Izba” lub „IC”) w terminach wskazanych przez Izbę. Badanie próby potwierdziło adekwatność składanego zapotrzebowania na urządzenia i sprzęt kontrolny do charakteru przejścia granicznego. Nie wszystkie potrzeby Urzędu zostały zrealizowane przez Lubelski Zarząd Obsługi Przejść Granicznych (dalej: „LZOPG”). W przypadku posiadania przez IC informacji o braku środków finansowych na zakup wybranych urządzeń Izba realizowała te zakupy z własnego budżetu. Niezrealizowane potrzeby UC nie rzutowały na sprawowanie przez funkcjonariuszy celnych Urzędu skutecznej kontroli celnej. Liczba obiektów użytkowanych przez funkcjonariuszy celnych, liczba pomieszczeń w tych obiektach oraz ich przeznaczenie, była wystarczająca do realizowania skutecznej kontroli celnej. Obiekty znajdowały się w dobrym stanie technicznym oraz utrzymane były w należyтым porządku. Funkcjonariusze celni Urzędu posiadali do dyspozycji urządzenia wspierające kontrolę celną (np. urządzenia RTG, fiberoskopy, wideoendoskopy, detektory przemytu), które z nielicznymi wyjątkami, były sprawne i gotowe do użycia. Przypadki wystąpienia awarii urządzeń wykorzystywanych do kontroli zgłaszane były do LZOPG bez zbędnej zwłoki. Sprzęt wykorzystywany do kontroli ewidencjonowany był m. in. w księgach inwentarzowych właściwego Oddziału Celnego (dalej: „OC”). Przeprowadzone w toku kontroli NIK oględziny potwierdziły prawidłowość ewidencji prowadzonej w tym zakresie.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie zapotrzebowania w zakresie infrastruktury, wyposażenia, urządzeń i sprzętu kontrolnego do prowadzenia kontroli na przejściach granicznych.

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z § 28 regulaminu organizacyjnego² Izby do zadań Wydziału Logistyki IC należało m. in. prowadzenie spraw gospodarczo-zaopatrzeniowych oraz eksploatacyjno-remontowych Izby i urzędów celnych, a także spraw z zakresu planowania i wykonywania inwestycji dotyczących przejść granicznych, ich modernizacji i remontów oraz współdziałania z zainteresowanymi instytucjami w zakresie rozwiązań infrastruktury przejść granicznych³. W okresie objętym kontrolą (lata 2011-2013) Naczelnik Wydziału Logistyki Izby zwracał się do Naczelników Urzędów Celnych w: Białej Podlaskiej, Lublinie i Zamościu oraz do Naczelnika Wydziału Zwalczania Przesłębpczości IC o sporządzenie zakresu potrzeb dotyczących infrastruktury, urządzeń, wyposażenia i sprzętu wykorzystywanego do kontroli na przejściach granicznych⁴. Stosowne pisma zostały przekazane przez Naczelnika UC do podległych OC. Potrzeby na rok 2011 oraz na rok 2013 zostały zdefiniowane oraz przekazane do Wydziału Logistyki IC przez Naczelnika Urzędu odpowiednio w dniach: 21 stycznia 2011 r. (pismo nr: 301000-UOGR-07092-1/11) oraz 21 stycznia 2013 r. (pismo nr: 301000-UOGR-24-10/13). W przypadku składania potrzeb na rok 2012 zostały one zdefiniowane oraz przekazane przez OC bezpośrednio do Wydziału Logistyki Izby w dniach od 11 do 24 stycznia 2012 r. Potrzeby poszczególnych jednostek organizacyjnych weryfikowane były przez Zastępcę Dyrektora IC, a następnie przekazywane do LZOPG w postaci zbiorczego zestawienia. W sporadycznych przypadkach Kierownicy Oddziałów Celnych zgłaszali lokalnym przedstawicielom LZOPG doraźne potrzeby w zakresie wyposażenia OC w sprzęt biurowy, a także zakupu urządzeń i sprzętu kontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 4-118)

W toku kontroli zbadano potrzeby dotyczące urządzeń i sprzętu wykorzystywanego do kontroli na przejściach granicznych w Terespolu (kolejowym i drogowym) oraz w Kukurykach (drogowym). Stwierdzono, iż potrzeby te w jednostkowych przypadkach przewyższały „Standardy wyposażenia jednostek organizacyjnych Służby Celnej w sprzęt do kontroli” (dalej: „*Standardy wyposażenia*”), zatwierdzone przez Szefa Służby Celnej⁵. Zapotrzebowanie na urządzenia w liczbie przewyższającej Standardy wyposażenia stwierdzono w OC w Koroszczynie⁶ (fotograficzny aparat cyfrowy, miara stalowa zwijana, przymiar/sonda do pomiaru ilości paliwa, chłodziarko-zamrażarka) oraz w OC w Terespolu (fotograficzny aparat cyfrowy, czytnik do paszportów, detektor metali). Przypadki zapotrzebowania większej liczby urządzeń niż przewidziane w Standardach wyposażenia nie świadczą jednak o składaniu nadmiernego zapotrzebowania przez

² Regulamin organizacyjny nadany decyzją Dyrektora Izby Celnej w Białej Podlaskiej nr 40 z dnia 9 lipca 2013 r.

³ Katalog zadań Wydziału Logistyki IC ujęty w wystąpieniu nie uległ zmianie w całym okresie objętym kontrolą.

⁴ Pisma: nr 300000-ILGW-2140-2/10/KS z dnia 20 grudnia 2010 r. (zapotrzebowanie na rok 2011), nr 30000-ILGW-2140-1/12/TG z dnia 3 stycznia 2012 r. (zapotrzebowanie na rok 2012), nr 30000-ILGW-2140-1/13/TG z dnia 10 stycznia 2013 r. (zapotrzebowanie na rok 2013).

⁵ Analizy dokonano w stosunku do wersji III Standardów wyposażenia jednostek organizacyjnych Służby Celnej w sprzęt do kontroli, zatwierdzonej przez Szefa Służby Celnej w lipcu 2013 r.

⁶ Oddział Celny dokonujący odpraw celnych samochodów ciężarowych w Terminalu Samochodowym w Koroszczynie, przekraczających granicę RP z Republiką Białorusi na Drogowym Przejściu Granicznym w Kukurykach.

Izbę i były dostosowane do charakteru przejścia granicznego (np. nadwyżka urządzeń służących do pomiaru paliwa w OC w Koroszczynie, czy też nadwyżka detektorów metali wykorzystywanych do kontroli celnej osób podróżujących koleją w OC w Terespolu). Adekwatność składanego zapotrzebowania potwierdza również brak na wyposażeniu ww. OC urządzeń, określonych w Standardach wyposażenia jako wyposażenie podstawowe oraz nieujęcie tych urządzeń w składanych przez te OC w rocznych zestawieniach potrzeb (np: agregat sprężarkowy w OC w Koroszczynie, zestaw elektronarzędzi w OC Drogowym (dalej: „OCD”) w Terespolu czy reflektor akumulatorowy w OC w Terespolu), a także wielu urządzeń ujętych w wariantie opcjonalnym⁷ Standardów wyposażenia.

(dowód: akta kontroli str. 119-134)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁸ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Realizacja zapotrzebowań złożonych przez UC do LZOPG.

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011-2013 nie wszystkie potrzeby Urzędu oraz granicznych OC, podległych UC⁹, zostały zrealizowane przez LZOPG. Realizacja zgłaszanych potrzeb przedstawiała się następująco:

Rok 2011. Potrzeby, zarówno te zgłoszone w rocznym zestawieniu, jak i te, składane w trakcie trwania roku, zawarto w zestawieniu zawierającym 241 pozycji. Całkowicie lub częściowo LZOPG zrealizował potrzeby zawarte w 133 pozycjach zestawienia, z tego 130 pozycji w ramach pierwszego wyposażenia przejść granicznych w Terespolu, oddanych po modernizacji do użytkowania w 2011 r. Spośród potrzeb zgłoszonych przez pozostałe graniczne Oddziały Celne LZOPG zrealizował wyłącznie remont pomieszczeń w OC w Małaszewiczach¹⁰ i Kowalewie oraz zakupił 8 latarek do OC w Koroszczynie. Izba zrealizowała potrzeby zawarte w 6 pozycjach za łączną kwotę 20,8 tys. zł, wśród których najwyższą wartość stanowił zakup: 3 drukarek do OC Terespol za łączną kwotę 8,7 tys. zł oraz 45 foteli do OC Koroszczyn za łączną kwotę 9,9 tys. zł. Potrzeby OC, zawarte w 102 pozycjach zestawienia, nie zostały zrealizowane i dotyczyły: elementów infrastruktury (pawilony kontrolerskie i szlaban na kierunku przywozowym na Drogowym Przejściu Granicznym w Sławatyczach), wyposażenia biur OC w: Małaszewiczach, Koroszczynie, Terespolu i w OCD w Terespolu oraz urządzeń i sprzętu kontrolnego, w tym m.in. fiberoskopu, podnośnika hydraulicznego, narkotestu, lampki z lupą (OC Koroszczyn).

Rok 2012. Potrzeby, zarówno te zgłoszone w rocznym zestawieniu, jak i składane w trakcie trwania roku, zawarto w zestawieniu zawierającym 101 pozycji. Całkowicie

⁷ Według standardów: wariant minimalny – sprzęt podstawowy/niezbędny (oznaczony jako 1), wariant opcjonalny – sprzęt dodatkowy lub nowocześniejszy w stosunku do wariantu minimalnego (oznaczony jako 2), środki przymusu bezpośredniego (oznaczony jako 3).

⁸ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁹ Oddziały Celne: w Koroszczynie, Kowalewie, Małaszewiczach, Terespolu, Sławatyczach oraz Oddział Celny Drogowy w Terespolu.

¹⁰ Graniczna odprawa towarów w transporcie kolejowym.

lub częściowo LZOPG zrealizował potrzeby zawarte w 27 pozycjach zestawienia, z czego w 18 przypadkach dokonano odtworzenia urządzeń, wyposażenia oraz pomieszczeń oddanych w użytkowanie. W 9 pozostałych przypadkach LZOPG doposażyło Oddziały Celne w nowe urządzenia tj.: OCD w Terespolu – zakup i montaż tablicy ostrzegawczej i progów zwalniających, OC w Terespolu – zakup 4 śrubokrętów, OC w Koroszczynie – zakup 9 monitorów LCD oraz wymiana 26 kamer z analogowych na cyfrowe, instalacja ogrzewania przy wejściach do terminalu oraz zakup 30 foteli obrotowych, OC w Sławatyczach – zakup suszarki do rąk i ogrzewacza wody. Izba zrealizowała potrzeby zawarte w 15 pozycjach za łączną kwotę 31,1 tys. zł, wśród których najwyższą wartość stanowił zakup: 2 kserokopiarek do OC Małaszewicze za łączną kwotę 5,6 tys. zł, 2 tablic ogłoszeń do OCD w Terespolu za łączną kwotę 3,6 tys. zł, 4 urządzeń wielofunkcyjnych (po 2 do OC w Terespolu i Kowalewie) za łączną kwotę 6 tys. zł. Potrzeby OC, zawarte w 59 pozycjach zestawienia, nie zostały zrealizowane i dotyczyły: wyposażenia OC w sprzęt komputerowy i drukarki (Terespol i Koroszczyn), modernizacji pomieszczeń (Koroszczyn i Sławatycze), zakupu sprzętu kontrolnego (Terespol, Małaszewicze, Koroszczyn) oraz wyposażenia w artykuły i meble biurowe (Terespol, Małaszewicze, Koroszczyn, Sławatycze).

Rok 2013. Potrzeby, zarówno te zgłoszone w rocznym zestawieniu, jak i składane w trakcie trwania roku, zawarto w zestawieniu zawierającym 112 pozycji. Całkowicie lub częściowo LZOPG zrealizował potrzeby zawarte w 49 pozycjach zestawienia. Zrealizowane potrzeby, zawarte w 23 pozycjach, dotyczyły przywrócenia sprawności urządzeń (usunięcia awarii lub usterki), a także odnowienia pomieszczeń (remont, montaż listew ochronnych i wertikali). Izba zrealizowała potrzeby zawarte w 8 pozycjach za łączną kwotę 11,8 tys. zł. Potrzeby OC, zawarte w 55 pozycjach zestawienia, nie zostały zrealizowane i dotyczyły: elementów infrastruktury (Koroszczyn, Sławatycze, Małaszewicze), sprzętu komputerowego i drukarek (Małaszewicze, Koroszczyn, Terespol, Sławatycze), urządzeń do kontroli (Koroszczyn, Terespol).

(dowód: akta kontroli str. 135-137)

Pomimo, iż nie wszystkie zgłoszone potrzeby zostały zrealizowane, Kierownicy Oddziałów Celnych w Terespolu (kolejowego i drogowego) oraz w Koroszczynie wyjaśnili, iż brak realizacji części potrzeb nie miał istotnego wpływu na wykonywanie skutecznej kontroli celnej. Jednocześnie, Kierownik Oddziału Celnego w Koroszczynie wskazał, iż na chwilę obecną najbardziej pożądane i wciąż niezrealizowane potrzeby to: pokrycie ramp rewizyjnych powłoką antypoślizgową, wymiana 15 zestawów komputerowych (wykorzystywanych od 2003 r.), zakup 3000 kart zbliżeniowych i 5 czytników tych kart oraz 2 czytników paszportów, a także modernizacja budynków kontrolnych na służach wjazdowych i wyjazdowych, poprzez zamontowanie przesuwanych okienek zabezpieczających funkcjonariuszy celnych przed wpływem warunków atmosferycznych, oraz montaż klimatyzacji w tych budynkach. W przypadku Oddziału Celnego w Terespolu Kierownik wskazał, iż najpilniejszą niezrealizowaną potrzebą jest wymiana posiadanego fiberoskopu na nowocześniejszy oraz doprowadzenie Systemu Kontroli Dostępu (dalej: „SKD”) do bramki prowadzącej do torów, wykorzystywanej przez funkcjonariuszy celnych jako przejście na peron, w celu realizowania kontroli celnej w pociągu¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 261-282)

¹¹ Obecnie zastosowano tradycyjny zamek na klucz, bez rejestracji przejść w systemie SKD.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Użytkowanie oraz utrzymanie infrastruktury, wyposażenia, urządzeń i sprzętu kontrolnego.

Weryfikację użytkowania oraz utrzymania infrastruktury, wyposażenia urządzeń i sprzętu kontrolnego przeprowadzono na podstawie oględzin stanu faktycznego w OC i OCD w Terespolu oraz OC w Koroszczyźnie, a także w oparciu analizę dokumentacji, dotyczącej ww. zakresu badań.

Opis stanu faktycznego

3.1. W sierpniu 2011 roku LZOPG przekazał protokolarnie¹², do użytkowania na potrzeby OC w Terespolu, 32 pomieszczenia budynku Kolejowego Przejścia Granicznego w Terespolu. W dniu 25 marca 2011 r. przedstawiciel LZOPG protokolarnie przekazał Kierownikowi OCD w Terespolu budynek kontroli szczegółowej i osiem pawilonów kontroli na pasach w kierunku przywózowym do Polski, wybudowanych w ramach modernizacji Drogowego Przejścia Granicznego w Terespolu. Ponadto Oddział ten dysponował siedmioma pawilonami kontrolerskimi na pasach w kierunku wywózowym z Polski, budynkiem kontroli szczegółowej w kierunku wywózowym oraz budynkiem głównym, w którym znajduje się siedziba OCD w Terespolu. W okresie objętym kontrolą Kierownik OC w Koroszczyźnie dysponował 58 pomieszczeniami w budynku głównym terminala, 10 pomieszczeniami kontroli wjazdu/wyjazdu oraz pięcioma pomieszczeniami w budynku kontroli szczegółowej. Funkcjonariuszom Służby Celnej zapewniono pomieszczenia, o których mowa w § 3 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie obowiązków wojewody w zakresie finansowania przejść granicznych, przejść turystycznych, miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych oraz punktów nocnego postoju na rzekach granicznych, ich wyposażenia w sprzęt, a także organów właściwych do osadzania i utrzymywania znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych¹³ (dalej: „rozporządzenie w sprawie obowiązków wojewody”). Pomieszczenia wykorzystywane były m. in. na potrzeby: biurowe, socjalne i sanitarne. Wybrane pomieszczenia wyposażone były w instalacje zapewniające dostawy mediów oraz systemy, o których mowa w § 3 pkt 4 ww. rozporządzenia, w tym system: telewizji dozorowej, sygnalizacji włamania i napadu, kontroli dostępu, ostrzegawczy (dźwiękowy) oraz ochrony ppoż. Przekazaniu podlegało również wyposażenie biurowe, informatyczne oraz urządzenia i sprzęt kontrolny, w tym m.in. czytniki paszportów, latarki, radiotelefony oraz urządzenie RTG do prześwietlania bagażu.

(dowód: akta kontroli str. 138-212)

Przeprowadzone oględziny obiektów użytkowanych przez Służbę Celną potwierdziły dobry stan tych obiektów i znajdujących się w nich pomieszczeń. Liczba, powierzchnia oraz przeznaczenie pomieszczeń zapewniało OC prowadzenie skutecznej kontroli celnej. Wśród pomieszczeń poddanych oględzinom były pomieszczenia biurowe, służące sprawowaniu kontroli celnej (w tym: kontroli szczegółowej pojazdów, rewizji osobistej) i prowadzeniu postępowań celnych, szatnie, magazyny,

¹² Po zakończeniu budowy dla Służby Celnej i Straży Granicznej nowego budynku odpraw podróżnych przekraczających granicę RP na Kolejowym Przejściu Granicznym w Terespolu.

¹³ Dz. U. Nr 256, poz. 2145.

pomieszczenia do przetrzymywania zwierząt, dla podróżnych – wyposażone w urządzenia sanitarne, serwerownie, pomieszczenia socjalne i inne. W uzasadnionych przypadkach pomieszczenia wyposażone były w systemy, o których wyżej mowa.

Kierownicy OC, poddanych badaniu, w złożonych wyjaśnieniach potwierdzili, iż pomieszczenia przekazane w użytkowanie Służbie Celnej utrzymywane były w należytym porządku. W przypadku konieczności dodatkowych prac porządkowych potrzeby takie zgłaszane były personelowi LZOPG i realizowane na bieżąco. Jednocześnie Kierownicy OC w Koroszczynie i Terespolu nie wskazali przypadków wystąpienia w latach 2011-2013 przypadków przerwy w dostawach mediów (energii, wody) i zakłóceń w odprowadzaniu ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 188-212, 261-282)

3.2. Analiza wykorzystania wybranych urządzeń i sprzętu kontrolnego wykazała przypadki rzadkiego wykorzystywania niektórych urządzeń. Dotyczyło to dziewięciu urządzeń¹⁴, o wartości początkowej 201 tys. zł (łącznie), w tym sześciu - przyjętych na stan w latach 2009-2011 od LZOPG i jednego - stanowiącego własność IC (fiberoskop z 2001 r.), o wartości początkowej 33,2 tys. zł. Z tej grupy urządzeń, najczęściej w badanym okresie wykorzystano w kontroli celnej detektor przemytu, łącznie 339 razy (średnio 113 razy w roku), uzyskując łącznie jedno trafienie¹⁵. Pozostałe urządzenia wykorzystywano od jednego razu w roku (fiberoskop – 2011 r.) do 240 razy (detektor przemytu – 2013 r.), uzyskując średnio jedno trafienie na urządzenie w 2011 r., do 4 trafień w 2013 r. Najrzadziej wykorzystywana była w kontroli montażownica do kół samochodów ciężarowych, łącznie siedem razy, przy czym uzyskano w tym przypadku największą skuteczność wykorzystania (sześć trafień, tj. 86%) w tej grupie urządzeń – rzadko wykorzystywanych. W zakresie wykorzystania urządzeń, o których wyżej mowa, Kierownik OCD w Terespolu wyjaśnił, że przyczyną zbyt małej ilości wykonywanych kontroli przy użyciu:

- fiberoskopu i wideoendoskopu, jest między innymi brak uzasadnionej konieczności użycia takiego sprzętu, wobec alternatywnych równie skutecznych sposobów wykrycia przemytu. Ponadto czasochłonność przygotowania tych urządzeń do kontroli, uzasadnia ich minimalne wykorzystanie. Nie bez znaczenia jest także dosyć delikatna budowa tego typu urządzeń, sprzyjająca uszkodzeniom, skutkującym kosztownymi i długotrwałymi naprawami,
- detektorów przemytu, jest konieczność ich kalibracji przed każdorazowym użyciem, co jest czynnością czasochłonną, a uzyskane odczyty mogą być różne¹⁶,
- montażownic do kół samochodów osobowych i ciężarowych, brak uzasadnionych podejrzeń ukrycia kontrabandy w oponach samochodowych. W przypadku takich podejrzeń, funkcjonariusze celni każdorazowo korzystają z tych urządzeń.

Kierownik OC w Terespolu wyjaśniła, że przyczyną wykorzystania w niewielkim stopniu fiberoskopu, będącego własnością IC, była niesprawność źródła światła oraz jego przestarzałość technologiczna. Czas przeznaczony na kontrolę pociągu jest ograniczony rozkładem jazdy pociągów określającym czas postoju pociągu na stacji Terespol. W tych warunkach praktycznym i przydatnym do kontroli jest sprzęt prosty

¹⁴ Fiberoskop – 2 szt., wideoendoskop – 1 szt., detektor przemytu – 2 szt., montażownica do kół samochodów osobowych – 2 szt., montażownica do kół samochodów ciężarowych – 2 szt.

¹⁵ Rozumiane jako pozytywny rezultat kontroli tj. stwierdzenie przemytu.

¹⁶ W zależności od warunków, w których urządzenia są używane oraz technologii stosowanych przez poszczególne firmy produkujące towary tego samego rodzaju, np. opony samochodowe. Urządzenia są przystosowane do kontroli przestrzeni zamkniętych i aby dokonać właściwej interpretacji odczytu, należałoby posiadać dane wielkości odczytu kontrolowanych elementów w różnych typach pojazdów.

w obsłudze, lekki (ze względu na konieczność jego przeniesienia z budynku do pociągu) i nowoczesny.

Na podstawie danych z Rejestru Wykorzystania Sprzętu (dalej: „RWS”) ustalono, że przy pomocy pozostałych trzech urządzeń poddanych badaniu¹⁷, służących do prześwietlania bagaży, w 2011 r. wykonano od 123 do 4.524 prześwietleń, w 2012 r. - od 397 do 27.677 prześwietleń, a w 2013 r. - od 1.359 do 42.568 prześwietleń. Skuteczność tych urządzeń, mierzona trafieniami, wynosiła od 9 do 44 w 2011 r., od 21 do 113 w 2012 r. oraz od 21 do 64 w 2013 r. Kontrola wykazała, że statystyki dotyczące wykorzystania urządzeń RTG w OCD w Terespolu, pobrane z RWS, są niezetelne. Odczyt dokonanych prześwietleń bezpośrednio z urządzeń RTG wykazał, że od momentu zainstalowania, tj. od 2009 r., urządzenie RTG o nr inwent. 02175 wykonało 21.361 prześwietleń natomiast urządzenie o nr inwent. 02167 wykonało 772 prześwietlenia. Kierownik OCD w Terespolu wyjaśnił, że zaistniałe błędy w statystyce wykorzystania przedmiotowego sprzętu są skutkiem omyłkowego wyboru przez rejestrującego w RWS faktu użycia urządzenia stacjonującego na kierunku wywozowym, zamiast urządzenia znajdującego się na kierunku przywozowym. Urządzenie RTG o podanym wyżej numerze znajduje się w budynku kontroli szczegółowej na kierunku wywozowym, a kontrola szczegółowa wykonywana jest na tym kierunku sporadycznie. Wobec powyższego nie zachodzi potrzeba częstego użycia tego typu urządzenia.

Badanie wykorzystania wag na terenie OC w Koroszczyńce wykazało, że:

- wagi w całym okresie objętym kontrolą miały zachowaną ciągłość legalizacji¹⁸;
- na kierunku przywozowym do Polski wystąpił jeden przypadek, gdy w wyniku braku zasilania awarii uległy wszystkie trzy bramki kontrolne obsługujące ruch pojazdów ciężarowych¹⁹. W trakcie awarii odprawa samochodów odbywała się bez rejestracji w systemie TCS²⁰ oraz bez ważenia. Ponadto, w trzech przypadkach nałożyły się awarie co najmniej dwóch bramek kontrolnych, uniemożliwiające wykorzystanie w kontroli celnej dwóch wag zainstalowanych za tymi bramkami. W pozostałym okresie co najmniej dwie bramki na kierunku wjazdowym do Polski były sprawne, co umożliwiało jednoczesne wykorzystywanie dwóch wag do kontroli celnej pojazdów pod względem nacisku masy pojazdu na oś;
- na kierunku wywozowym z Polski wystąpiły dwa przypadki, gdy w wyniku braku zasilania awarii uległy wszystkie trzy bramki kontrolne obsługujące ruch pojazdów ciężarowych²¹. Obie awarie usunięto w dniu ich wystąpienia. Ponadto, w dziewięciu przypadkach nałożyły się awarie co najmniej dwóch bramek kontrolnych, co uniemożliwiało wykorzystanie zamontowanych przy tych bramkach wag dynamicznych służących do weryfikacji nacisku na oś. W pozostałym okresie co najmniej dwie bramki obsługujące wywóz towarów z Polski były sprawne.

(dowód: akta kontroli str. 213-293)

Ponadto, w wyniku badania ustalono, że wagi na kierunku przywozowym do Polski, wykorzystywane były w nieproporcjonalnym stopniu. W latach 2011-2013 z wykorzystaniem wagi nr 8.1 zrealizowano 66,9 tys. ważeń, w tym brak ważeń

¹⁷ Urządzenia RTG do prześwietlania bagaży na stanie ewidencyjnym OC w Terespolu (2 szt.) oraz OCD w Terespolu (1 szt.).

¹⁸ Z wyjątkiem wagi statycznej na płycie wschodniej, która w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 11 grudnia 2011 r. nie była legalizowana, gdyż była wyłączona z eksploatacji (podwieszona). Waga znajdowała się w ciągu komunikacyjnym z urządzeniem RTG. Pojazdy skanowane przejeżdżały przez wagę, co mogło doprowadzić do jej wyeksploatowania.

¹⁹ 15 lipca 2011 r. w godzinach od 7.00 do 9.00.

²⁰ Skrót od Traffic Control System czyli System Sterowania i Kontroli Ruchu Pojazdów Ciężarowych.

²¹ 18 października 2011 r. oraz 11 stycznia 2012 r.

w okresie od kwietnia 2011 r. do lutego 2012 r. Natomiast wagi o nr 8.2 i 8.3 wykorzystane były odpowiednio 361,4 tys. i 144,4 tys. razy. Wykorzystanie wag dynamicznych na kierunku wywozowym z Polski było proporcjonalne i zawierało się w przedziale od 258,9 tys. ważeń (waga nr 8.6) do 302,4 tys. ważeń (waga nr 8.5).

(dowód: akta kontroli str. 221)

W okresie objętym kontrolą na kierunku przywozowym nie dokonano ważenia 21.125 pojazdów w tym 5.850 pojazdów „ładownych”. Z kolei na kierunku wywozowym nie dokonano ważenia 97.317 pojazdów w tym 77.218 pojazdów „ładownych”. Kierownik OC w Koroszczyńcu wskazał cztery zasadnicze przyczyny odstąpienia od ważenia: temperatura powietrza niższa niż określona w warunkach legalizacji wag (szacunkowo ok. 19,9 tys. pojazdów na przywozie oraz 34,2 tys. pojazdów na wywozie), odprawa pojazdów gabarytowych, które z uwagi na swoje rozmiary (szerokość, wysokość) mogłyby uszkodzić infrastrukturę OC (szacunkowo ok. 1 tys. pojazdów na przywozie oraz 51,7 tys. pojazdów na wywozie), odprawa pojazdów nowych, które nie podlegały ważeniu zgodnie z pkt 5.1.1.3 „Instrukcji o zasadach ruchu, kontroli towarów i pojazdów oraz obiegu dokumentów w trakcie odpraw celnych dokonywanych w terminalu odpraw towarowych w Koroszczyńcu”, a także awarie wag dynamicznych²² (szacunkowo ok. 220 pojazdów na przywozie oraz 11,5 tys. pojazdów na wywozie).

(dowód: akta kontroli str. 269-282)

3.3. Funkcjonariusze Służby Celnej niezwłocznie przekazywali informacje o stwierdzonych usterkach (awariach) sprzętu powierzonego przez LZOPG, wykorzystywanego do kontroli. Badanie wybranych urządzeń i elementów infrastruktury²³ wykazało, że:

- w OC w Terespolu, spośród 16 przeanalizowanych awarii 15 zgłoszono do LZOPG w dniu ich stwierdzenia, natomiast w jednym przypadku awarię urządzenia²⁴ zgłoszono cztery dni później,

- w OC w Koroszczyńcu, spośród 37 przeanalizowanych awarii: w 31 przypadkach awarię zgłoszono do LZOPG w dniu jej stwierdzenia, w dwóch przypadkach zgłoszenia dokonano następnego dnia, w dwóch - po upływie dwa dni od usterki, a w dwóch przypadkach – po trzech dniach od daty awarii,

- w OC Drogowym w Terespolu, spośród 24 przeanalizowanych awarii, 23 awarie zgłoszono do LZOPG w dniu jej stwierdzenia, natomiast w jednym przypadku, zgłoszenia dokonano trzy dni po stwierdzeniu usterki.

(dowód: akta kontroli str. 222-238)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

²² Zazwyczaj przynajmniej jedna z rogatek była sprawna i funkcjonariusz pełniący służbę na tym stanowisku przeprowadzał ważenie na wadze dynamicznej. Jednak z uwagi na wydłużającą się kolejkę pojazdów oczekujących na wjazd na terminal, za zgodą Naczelnika UC uruchamiano inną rogatekę wjazdową (z uszkodzoną wagą lub panelem wagowym) i wpuszczano pojazdy bez ważenia.

²³ W Oddziale Celnym w Terespolu: RTG bagażu (nr inwent. 02308), 2 czytniki paszportów (nr inwent. 02292 i 02294); w Oddziale Celnym w Koroszczyńcu: 6 wag dynamicznych, 2 wagi statyczne; w Oddziale Celnym Drogowym w Terespolu: czytniki paszportów, RTG bagażu, szlaban do budynku kontroli szczegółowej.

²⁴ Dotycząca urządzenia RTG nr inwent. 02308, stwierdzoną w dniu 9 czerwca 2012 r. (sobota).

4. Ewidencja składników majątku wykorzystywanego do kontroli na przejściach granicznych.

Opis stanu faktycznego

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. graniczne OC, podległe Urzędowi, dysponowały 134 środkami trwałymi, udostępnionymi im nieodpłatnie przez LZOPG, o łącznej wartości początkowej 10.977 tys. zł, zamortyzowanymi w 94%, oraz 2.518 elementami wyposażenia o łącznej wartości początkowej 1.460,4 tys. zł. Największą część środków trwałych i wyposażenia wykorzystywały: OC w Koroszczynie (64 środki trwałe i 1.555 elementów wyposażenia) i OCD w Terespolu (55 i 446). W ujęciu wartościowym udostępnione tym OC środki trwałe stanowiły (odpowiednio) 88,1% i 9,5% ogółu środków, o których mowa wyżej. Pozostałą część środków trwałych (15) i wyposażenia (517) wykorzystywały OC w Terespolu, Sławatyczach i Małaszewiczach.

(dowód: akta kontroli str. 260)

W toku przeprowadzonych oględzin potwierdzono posiadanie na stanie OC oraz sprawność poniższych urządzeń:

a) OC w Terespolu: na poddanych oględzinom 28 szt. urządzeń i sprzętu kontrolnego, takiego jak: urządzenie RTG do prześwietlania bagażu, czytnik paszportów, radiotelefon, detektor metalu, lupa podświetlana, aparat cyfrowy, chłodziarko-zamrażarka, wiertarka, wkrętarka, wózek, lornetka, nakotest; tylko dwa radiotelefony były niesprawne (przekazane do naprawy);

b) OCD w Terespolu: wśród poddanych oględzinom 32 szt. urządzeń i sprzętu, takiego jak: urządzenia RTG do prześwietlania bagażu, samochodowy podnośnik hydrauliczny, montażownice do samochodów osobowych i ciężarowych, wyważarka do kół, waga do 150 kg, pompa do przepompowywania paliwa, fiberoskop, wideoendoskop, detektor przemytu, zestaw luster inspekcyjnych, winda, chłodziarko-zamrażarka, czytnik paszportów, czytnik kodów kreskowych, fiberoskop, wideoendoskop; jedynie fiberoskop o nr inwent. 02166 był niesprawny (przekazany do naprawy);

c) OC w Koroszczynie: na poddanych oględzinom 31 szt. urządzeń i sprzętu kontrolnego, takiego jak: waga dynamiczna, waga statyczna, suwnica z dźwigiem, podnośnik nożycowy, lodówka, czytnik paszportów, czytnik kart zbliżeniowych, zamrażarka; w dwóch przypadkach²⁵ urządzenia były niesprawne i zgłoszone do LZOPG.

(dowód: akta kontroli str. 188-212)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

²⁵ Dotyczy wagi dynamicznej na bramce nr 8.6 oraz wagi statycznej na płycie wschodniej.

Wnioski pokontrolne

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Lublin, dnia 16 czerwca 2014 r.

Kontroler
Wojciech Niemyski
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis